

[Udenrigsministeren]

samarbejde, økonomisk og politisk. På alle disse tre hovedområder foregår der i disse år en udvikling, som gør krav på særlig opmærksomhed. Herudover vil jeg endelig gøre et par bemærkninger om nogle af de konflikter, som karakteriserer dagens internationale situation, samt kort omtale problemstillingen omkring Nord-Syd-forholdet.

Da jeg den 22. maj i år havde lejlighed til at give en redegørelse for den udenrigspolitiske situation, måtte jeg konstatere, at usikkerheden havde fortrængt det håb, som vi nærrede om en fredeligere verden. Udviklingen i de seneste 6 måneder har desværre bekræftet denne vurdering. Ser vi bort fra de forskellige tilbageslag i Øst-Vest-forholdet, gælder det f. eks., at de amerikanske gidsler i Iran nu har været holdt tilbage i over et år, og at håbet om deres snarlige frigivelse endnu ikke er blevet indfriet. Konflikten i Det mellemste Østen er heller ikke kommet nærmere en løsning. Tværtimod er situationen i dette område blevet endnu mere kompliceret af krigen mellem Iran og Irak. Og jeg bør også nævne situationen i Tyrkiet, hvor man nøje må følge den videre udvikling, og hvor den danske regering udtrykker et meget stærkt håb om, at det snarest må lykkes at vende tilbage til demokratiske tilstande. Hertil kommer den økonomiske verdenskrise, der er blevet yderligere forværret, samt oprustningen, der fortsætter med uformindsket styrke. Alt i alt en situation, der ikke rummer opmuntrende træk, men som derimod stiller krav om, at der fra alle sider udfoldes enhver anstrengelse for dels at bevare kontrollen med udviklingen, dels at finde frem til muligheder for at påvirke den i en mere gunstig retning.

Også Danmark har en pligt til at yde sit bidrag inden for de rammer, hvor vi især har valgt at koncentrere vor udenrigspolitiske indsats. Det nordiske samarbejde spiller i denne forbindelse fortsat en særlig rolle på grund af den nære samhørighed mellem vore lande. Herudover bør naturligvis nævnes EF, NATO og FN og også vor deltagelse i den europæiske sikkerheds- og samarbejds politik, vor optagethed af styrkereduktionsforhandlingerne i Wien og Nord-Syd-dialogen, og jeg kunne fortsætte med andre områder.

Det må give anledning til uro og bekymring, at Øst-Vest-forholdet i den senere tid har været karakteriseret af voksende uover-

ensstemmelser og spændinger. Sovjetunionens fortsatte besættelse af Afghanistan – i strid med de mest elementære principper i den internationale retsorden – har skabt en meget beklagelig usikkerhed i den internationale situation. Det samme gælder den fortsatte vækst af Sovjetunionens militære potentiel og militære udfoldelse i verden.

Denne udvikling er så meget mere beklagelig, som den finder sted efter en længere periode, hvor afspændingsbestrebelse syntes at skulle krones med konkrete og håndgribelige resultater, efter at de i første omgang havde ført til en normalisering af forbindelserne mellem de europæiske stater. Disse bestrebelse havde frembragt aftaler om begrænsning af de strategiske våben og af atomforsøg og standsning af spredningen af atomvåben. De havde skabt mulighed for at løse eller i hvert fald lette de menneskelige problemer, som udsprang af Europas kunstige deling, og givet os et handlingsprogram for fremtiden med Helsingforslutakten. Vi havde grund til at håbe, at fornuften ville sejre, at vi gik mod tider, hvor freden, tilliden, samarbejdet og forståelsen ville blive styrket.

Der findes ikke noget enkelt svar på, hvorfor det er gået galt. Den internationale udvikling er så kompliceret, at tingene ikke lader sig beskrive i sorte eller i hvide farver. I selve grundlaget for afspændingsbestrebelse finder vi imidlertid modsætninger som mere i almindelighed kan tjene til at kaste lys over sagen.

For det første må vi erkende, at USA og Sovjetunionen i de senere år har haft svært ved at fastholde den kontakt, som blev opbygget gennem 1970'erne.

For det andet synes der at gøre sig en vis forskel gældende mellem Øst og Vest om indholdet af afspændingen. Medens vi således fra vestligt hold ser afspændingsprocessen som en omfattende dynamisk udvikling, der indebærer øget kontakt, samarbejde, indbyrdes tillid og styrket sikkerhed på baggrund af en fælles erkendelse af nødvendigheden af at undgå nye konflikter ved at afstå fra trusler imod nogen parts vitale interesser, så er det blevet stadig mere tydeligt, at denne opfattelse ikke i sin helhed deles af Sovjetunionen. Dette land er utvivlsomt interesseret i at undgå en krig med Vesten og derfor enigt i gennem afspændingspolitikken at fo-